

ACTIVITATEA FILIALEI FOCȘANI A „SOCIETĂȚII VĂDUVELOR EROIILOR DIN RĂZBOIUL 1916 - 1918” ÎNTRE ANII 1921 - 1926

Ramona Miron

Pentru familiile a mii și mii de ofițeri, gradați și soldați căzuți pe fronturile Războiului de Întregire a Neamului, anii postbelici au însemnat o perioadă de nesfârșite și apăsătoare greutăți materiale de zbucium continuu, de încrâncenată luptă pentru supraviețuire.

Pentru ușurarea și sprijinirea acestora. Statul, dar mai ales societatea civilă, oamenii de bine s-au implicat într-o diversitate de acțiuni de binefacere, de întrajutorare dintr-un simțământ statornic de împlinire a unei datorii sfinte față de cei care au dăruit țării cel mai de preț bun al lor: viața.

Una dintre modalitățile care s-au dovedit a fi mai aproape de suferința familiilor îndoliate a fost și „Societatea Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”. Mai mult decât într-alt colț al țării, aici, în Vrancea - Ținut al Jertfei și al Biruinței - crearea unei filiale a acestei Societăți era firească și necesară.

Filiala Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918” a luat ființă la 16 decembrie 1921, când văduvele de război din Focșani s-au întrunit și au adoptat Statutul Societății, primit de la Centru, din București. Tot atunci a fost ales și comitetul de conducere al Filialei din Focșani, care avea următoarea componență: E. Bottea - președinte de onoare, Ana Slăvescu - președinte activ, Eugenia Gheorghiu - vicepreședinte, Antoaneta Sava - casieră, Eliza Becherescu - secretară, Maria Metani - cenzor ¹.

¹ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita: A.N.Vn.), fond Societatea Văduvelor de Război Focșani, dosar nr. 1 / 1921, f. 1.
<http://www.cime.ro> / <http://muzeuvrancea.ro>

La 20 decembrie 1921, a avut loc prima ședință a Filialei Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”. În Procesul - verbal încheiat de Comitetul de conducere se specifica faptul că „toate intervenirile ce s-au făcut pe la diferitele autorități din localitate, spre a ni se pune la dispoziție - în mod gratuit - una cameră spre a ne servi cu birou al Filialei, - au rămas fără vreun rezultat favorabil, - de comun acord am închiriat de la D-na Diaconu - una cameră și magazie și cu prețul de lei 300 lunar; aceasta până se va găsi o altă cameră în mod gratuit”².

În ședința din 29 decembrie 1921, Comitetul a stabilit remunerația lunară a membrilor: Ana Slăvescu - 800 lei, Eugenia Gheorghiu - 600 lei, Antoaneta Sava - 600 lei, Eliza Becherescu - 600 lei, iar Maria Metani primea 30 lei pentru fiecare ședință la care participa³.

Conform capitolului II, art. 4, litera P și al capitolului IV, art. 9 din Statutul „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”, vicepreședintele Eugenia Gheorghiu și casiera Antoaneta Sava aveau obligația de a întocmi listele cu membrii donatori ai Filialei din Focșani. Înscrierile, pentru început, s-au făcut în Focșani, Odobești și Jariștea. Pentru fiecare înscriere și sumă donată se elibera chitanță, iar sumele colectate se păstrau în casieria Filialei Focșani, până când Societatea din București stabilea destinația acestora⁴.

Ajutoarele de toamnă pentru văduvele de ofițeri și de grade inferioare, stabilite de membrele Comitetului de conducere al Societății din București, Murgescu și Șeptilici, erau următoarele: văduvelor de locotenent colonel - 800 lei, celor de maior - 700 lei, de căpitan - 600 lei, de locotenent - 500 lei, de sublocotenent - 400 lei, de grade inferioare - 100 lei⁵.

În ședința Comitetului din 2 ianuarie 1922, Eugenia Gheorghiu a fost delegată să se deplaseze la București „pentru a lua în primire alimentele și efectele de îmbrăcăminte promise de Centrală”,

² *Ibidem*, f. 2.

³ *Ibidem*, f. 3 verso.

⁴ *Ibidem*, f. 3.

⁵ *Ibidem*, f. 4.

având sarcina de a cere aprobarea Centralei ca Filiala din Focșani să împartă ajutoare și văduvelor din județul Râmnicu Sărat, deoarece, aici, nu exista o asemenea Societate de ajutorare a văduvelor din Primul Război Mondial ⁶. Tot atunci, Comitetul a mai stabilit ca văduvei Ioana Provincianu să i se aloce un ajutor lunar în valoare de 16 lei, până i se va stabili dreptul de pensie ca văduvă de război, iar „*cele 15 bonuri de lemne date de Societatea Viitorul României să se dea la 7 văduve dintre cele mai sărace și cu mulți copii. Efectele reformate să le împărțim văduvelor cu copiii dintre cei mai nevoiași din comunele învecinate orașului*” ⁷. Ca urmare a deplasării la București a Eugeniei Gheorghiu, Filiala Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918” a primit următoarele bunuri: 101,40 m pichet, 103 m șifon, 150 kg săpun, 10 flanele, 40 kg talpă, 156 kg untură, 6 cutii cu marmeladă, 50 kg zahăr și 110 m americană ⁸.

În cursul lunii ianuarie 1922, Filiala Focșani a distribuit ajutoare bănești văduvelor Becherescu, Mureșanu, Petrescu, Roman, Siroiu și Memingher, „*de ore-ce majoritatea au copii bolnavi*” ⁹.

Ca urmare a avizului favorabil primit de la Societatea din București, Filiala din Focșani s-a preocupat și de soarta văduvelor de război din județul Râmnicu Sărat. În ședința din 20 februarie 1922, comitetul a decis ca „*D-na inspectoare să se ducă la Râmnicu - Sărat să viziteze pe văduva Rada Victor Popovici și să ia măsurile necesare a fi transportată la un spital și a fi operată după cum a ieșit din cererea ce ne-a adresat*” ¹⁰.

De la Râmnicu Sărat, Eugenia Gheorghiu urma să viziteze comuna Gologanu, pentru „*a se convinge dacă e adevărat că li se fac mizerii văduvelor la plata pensiei, după cum s-au plâns văduvele*” ¹¹.

⁶ *Ibidem*, f. 4 verso.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*, f. 5.

⁹ *Ibidem*, f. 16 verso.

¹⁰ *Ibidem*, f. 7 verso.

¹¹ *Ibidem*.

Pentru 1 Martie, Filiala Focșani a primit de la Centru 100 de măștișoare cu scopul de a le vinde pentru îmbogățirea fondului bănesc al Filialei ¹².

La 20 martie 1922. Ana Slăvescu și-a dat demisia din funcția de președinte al Filialei Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”. În consecință, la 29 martie 1922 a fost constituit un nou Comitet format din Eugenia Gheorghiu - președinte, Maria Metani - vicepreședinte, Sevasti Diaconu - secretară și Liberta Mureșanu - cenzor ¹³.

În luna aprilie 1922, Eugenia Gheorghiu s-a deplasat la Societatea din București, de unde a luat în primire 259 m americană, 54 m șifon, 98 kg săpun, 45,70 m barchet, 200 kg paste făinoase, 100 perechi de bocanci, 100 kg orez, 307 kg untură și 100 kg zahăr. Aceste bunuri au fost împărțite de Filiala Focșani la 12 văduve de ofițeri, 25 văduve de plutonier și 99 văduve de soldați ¹⁴.

În zilele de 18 și 19 aprilie 1922, Filiala a organizat o serbare cinematografică în sala Liceului „Unirea”. Făcând bilanțul acestei acțiuni, s-au constatat următoarele: 270 bilete vândute, costul unui bilet 9 lei, taxa plătită Statului 607,50 lei, filmul și operatorul 670 lei, tipărirea билетelor și diferitele cheltuieli ocazionate de susținerea reprezentației 117 lei, Telegramă trimisă Ministerului de Finanțe 34 lei. Beneficiul net înregistrat de Filiala Focșani era de 1.001,50 lei ¹⁵.

Cu profitul rezultat, la care se adăugau și cei 6.000 lei adunați din înscrierea membrilor donatori din Jariștea, Filiala a cumpărat, de la Depozitul Militar, 36 m muselin de ață, 40 m șifon și 58,65 m pânză americană. Acestea, plus grâul primit de la Oficiul Național al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război, au fost distribuite la 152 văduve de soldați și 11 văduve de ofițeri din comunele Vadu Roșca, Călieni, Nănești, Vulturii și Boțârlău ¹⁶.

¹² *Ibidem*, f. 8 verso.

¹³ *Ibidem*, f. 9 verso, 11.

¹⁴ *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1922, f. 1.

¹⁵ *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1921, f. 14.

¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1922, f. 1.

Într-o Dare de Seamă întocmită de Comitetul de conducere al Filialei Focșani, pentru intervalul 1922 - 1923, se menționa: „În această comună [Călieni] am găsit aproape 20 de văduve a căror soți morți la 3 - 4 luni după reîntoarcerea acasă bolnavi, parte tuberculoși, iar parte fuseseră îngropați de bombe, au sucombat în urma suferințelor, iar văduvele lor nu primesc pensie. Am intervenit locului în drept și ni s-a răspuns că deoarece au murit acasă nu au dreptul la pensie. Familiile acestora se găsesc în mare mizerie, soții morți, văduvele fusese evacuate și la reîntoarcere casele distruse, astăzi neîmproprietărite și fără pensie”¹⁷.

În luna aprilie 1922, Filiala Focșani a acordat ajutoare bănești văduvelor de război, de ofițeri sau grade inferioare, pentru traiul de zi cu zi, pentru căsătorie sau pentru boală.

La 10 mai 1922, Nicolae Câmpeanu, delegatul Oficiului Național al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război, a vizitat Filiala din Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”. În Procesul - verbal de constatare, încheiat cu ocazia acestei vizite, Nicolae Câmpeanu a menționat numele membrilor din comitetul de conducere al Filialei, precum și diurnele pe care acestea le primeau lunar:

- președinte - Eugenia Gheorghiu - 800 lei
- inspector - Maria Metani - 600 lei
- secretară - Sevasti Diaconu - 600 lei
- casieră - Antoaneta Sava - 600 lei
- cenzor - Liberta Mureșanu - 30 lei pentru fiecare
ședință (comitetul se întrunea de 3 - 4 ori pe lună).

Același Proces - verbal ne informează despre capitalul Filialei Focșani, care era compus din: subvenția primită de la Societatea din București (40.000 lei), subvenția acordată de Oficiului Național al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război (5.000 lei), 1.500 lei obținuți din organizarea unei licitații și 6.000 lei reprezentând cotizațiile membrilor donatori din Jariștea¹⁸.

¹⁷ *Ibidem*, f. 1 verso.

¹⁸ *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1921, f. 21.

În luna mai 1922, Filiala Focșani a primit o donație, în valoare de 10.000 lei, de la „*Societatea Semmul Românesc*”, bani cu care, conform dispozițiilor primite de la Societatea din București, comitetul a cumpărat materiale pe care le-a împărțit văduvelor care nu aveau ce munci. Lucrurile confecționate erau puse în vânzare, contribuindu-se, astfel, la mărirea fondului bănesc al Filialei ¹⁹.

În ședința din 25 mai 1922, Comitetul a hotărât ca văduva Ioana Provincianu să primească de lucru „*pentru a-și câștiga existența de ori ce nu are ca văduvă de preot de cât o pensie de 16 lei lunar și să-i dăm 100 lei ajutor pentru întreținere*” ²⁰. Tot atunci, Comitetul a stabilit acordarea unui ajutor de 500 lei orfanei Virginia Becherescu, iar Sandei Damian i s-a promis că va interveni la Comandamentul de Jandarmi Putna, „*pentru a nu i se mai opri recolta dupe locul de cultură dat de Stat, de către tatăl defunctului său soț*” ²¹.

În cursul lunii mai 1922, Filiala Focșani a împărțit bani văduvelor de război pentru ajutoare medicale (două văduve de ofițeri, cinci văduve de grade inferioare), ajutoare școlare (două văduve de grade inferioare), ajutor judiciar (o văduvă de ofițer), ajutoare la domiciliu (o văduvă de ofițer și o văduvă de grad inferior), ajutoare pentru chirie (trei văduve de grade inferioare), ajutoare pentru trai (12 văduve de grade inferioare) și ajutor pentru căsătorie (o văduvă de ofițer) ²².

Activitatea Filialei Focșani în lunile iunie - iulie 1922 este prezentată în aceeași Dare de Seamă întocmită de Comitetul de conducere al Filialei Focșani, pentru perioada 1922 - 1923: „*Am intervenit la Consilieratul Agricol să nu se mai oprească de 2 ori plata pământului împroprietărit văduvei Rada Popovici din Râmnicu - Sărat, bolnavă, pe care am internat-o în spitalul din Buzău spre a fi operată. Acestei văduve i-am dat ajutor medical și îmbrăcăminte pentru copii și ajutor de înmormântare.*

Am intervenit la Ocolul Silvic a se da văduvelor sărace lemne.

¹⁹ *Ibidem*, f. 20.

²⁰ *Ibidem*, f. 24.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1922, f. 2.

Am internat la Ospiciul Socola pe văduva Bălăuță, care era dementă. De asemenea, pe D-na Loct. colonel Petrescu care din cauza mizeriei și-a tăiat arterele și a fost internată în spitalul Județului, unde în acel timp și-a pierdut cu desăvârșire cunoștința și neavând cu ce se căuta a trebuit s-o instalăm în Ospiciul Socola unde a și murit. Iar pe copiii rămași i-am internat în Școala Militară din Târgu - Mureș, iar pe fete la Orfelinatul de fete din Focșani. Pentru ca să nu li vândă lucrurile din casă până la vânzarea lor am plătit chiria și întreținerea acestor nenorociți copii ²³.

Am intervenit la Consilierat pentru văduva Trandafira Vasilica din Jorăști, să i se restituie fânul ce-i fusese luat de un locuitor ce avusese locul cu care ea era împroprietărită, deși văduva reclamase agronomului, jandarmilor și chiar Primarului.

Am intervenit ca pensia văduvei Bălăuță de la Socola să i se dea mamei acesteia pentru întreținerea copiilor pe care i-am ajutat și bănește.

Am dat ajutoare la mame de eroi care nu primesc pensie pe motivul că mai au alți copii. Nu se întreabă nimeni dacă copilul ce mai are e tuberculos tot din războiu, deci: nu o poate ajuta, cum e cazul cu Catinca Jarea. Am trimes la Băi în comuna Vizantea 2 văduve și 7 copii, unde am împărțit și ajutoare: ajutor de băi la 6 văduve de ofițer și 5 văduve grade inferioare, ajutor medical și de trai la 10 de văduve grade inferioare și ajutor de chirie la 4 văduve de ofițer și 1 văduvă de grad inferior.

În comuna Vizantea și Găuri am găsit aceeași mizerie, aceste comune au fost evacuate. În Vizantea am găsit 4 văduve a căror soți au fost ridicați de autoritățile dușmane ca să le care pâne cu carele și vitele ²⁴.

Acești oameni au lăsat fiecare 4 - 5 copii în urmă, ce se găsesc în mare mizerie și fără pensie. Nu li se dă pensie pe motivul că nu au acte cu ce să dovedească că au fost ridicați și trimiși cu hrana

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem, f. 2 verso.

trupelor de unde nu s-au mai întors, deși întreg satul afirmă acest lucru, constatare făcută de Președinta Societății.

Am intervenit a se da în sus zisele Comune porumb eștin din cel destinat Contingentărei, de oare-ce plăteau vara trecută 500 lei sacul.

S-au trimis în județ, văduvelor, carnetele de C.F.R. ce le-am primit de la Oficiul Național spre distribuire.

Am intervenit pentru taxele școlare și pretutindeni întâmpinam dificultăți, chiar în școlile primare se refuză a scuti pe copiii văduvelor.

Am dat ajutoare văduvei Mănăilă, fără pensie, deși are 4 copii, să-și pue geamuri și ușe la casa distrusă de bombe.

Am intervenit la școala de țesătorie Prahova pentru orfana Florica Eremia, pentru a o primi ca bursieră.

Am cerut la Primăria Comunei Nănești să trimeată la Cercul de Recrutare actele văduvelor ce n-au pensia aranjată.

Ducându-mă [Eugenia Gheorghiu] în comuna Vizantea spre a aranja casă pentru văduvele bolnave cărora li s-au aprobat băi, am distribuit la multe văduve sărace care nu primeau încă pensia: opinci, pânză, săpun și bani. Opinci la 49 văduve soldat, la 6 văduve pânză, la 16 văduve săpun ²⁵. Am intervenit la Ocolul Silvic pentru a le da lemne pentru a construi casă” ²⁶.

În ședința Comitetului din 20 august 1922, s-a hotărât acordarea de ajutoare văduvelor: Catinca Sandu Gheorghe din Vultur, Ileana Apostolache (bani și medicamente gratuite pentru copilul bolnav), Rada Popovici (500 lei), Maria Crăciun din Vânători (500 lei pentru a-și duce fata, care-i orbise, la un specialist, la București) ²⁷ și văduvei Marcovici „care e soție de Doctor și n-are cu ce trăi, să i se dea pensia, fără a sta timpul legal, spre a se duce în străinătate pentru a urma chimia” ²⁸.

²⁵ *Ibidem*, f. 3.

²⁶ *Ibidem*, f. 3 verso.

²⁷ *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1921, f. 35.

²⁸ *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1922, f. 3 verso.

În luna septembrie 1922, Filiala Focșani a ajutat cu bani cinci văduve de ofițeri și 11 văduve de grade inferioare. Acești bani erau destinați pentru traiul de zi cu zi, chirie, școală, băi sau boală.²⁹ În Procesele - verbale încheiate de Comitet, ca urmare a întrunirilor din această lună, se menționa că: „am intervenit la Orfelinat pentru a interna pe unul din copiii văduvei Tasica Ioniță, de oare-ce mama lor i-a părăsit, pentru aranjarea pensiei văduvei Mănăilă care nu primește încă pensia. Am intervenit la Târgoviște pentru a fi primită la școala de țesătorie orfana Băncilă, mama ei fiind săracă, arzându-i tot avutul și rămânând pe drumuri cu 5 copii. Am mai intervenit la Primăria Locală pentru locuri de casă”³⁰.

Activitatea Filialei Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918” în luna octombrie a constat în: acordarea sumei de 300 lei Mariței Crăciun pentru a-și cumpăra semințe pentru semănat, înaintarea unei cereri către Administrația Financiară pentru amânarea vânzării averii Ioanei Filip Mielu din Irești, până se dovedea că soțul acesteia decedase în război, deplasarea membrilor Comitetului de conducere al Filialei la Ospiciul „Socola” din Iași, pentru a se interesa de starea văduvelor internate aici, Eliza Petrescu și Maria Bălăuță. De asemenea, Comitetul a solicitat Orfelinului de Fete din București angajarea ca menajeră a văduvei Eufrosina Săvulescu³¹ și a distribuit bani văduvelor sărace în cuantum de 2.000 lei, pentru chirie, boală și trai. În ultima întrunire din octombrie Comitetul a stabilit, ca în luna următoare, să beneficieze de ajutoare financiare pentru băi, trai, chirie, înmormântare, boală, un număr de 18 văduve de război³².

În lunile noiembrie și decembrie 1922, Comitetul Filialei Focșani s-a preocupat de obținerea de lemne pentru foc de la Ocolul Silvic, a inițiat demersuri juridice pentru a i se reda locuința văduvei Tinca Sârbu, care fusese alungată din casă de rudele soțului ei care

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, f. 4.

³¹ *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1921, f. 41, 43, 45.

Ibidem, dosar nr. 2 / 1922, f. 4 verso.

murise în război și a apelat la Consilieratul Agricol pentru a se face dreptate văduvelor cărora li se luaseră pământul acordat la împrumut. În ședința din 27 noiembrie 1922, Maria Metani și Antoaneta Sava au fost delegate de către Comitet să se ocupe de achiziționarea de șifon, americană, barchet, flanele, stofă și zahăr, bunuri ce urmau a fi distribuite la 253 de văduve sărace din județul Putna, cu ocazia Sărbătorii Crăciunului ³³.

În anul 1923, Filiala Focșani și-a continuat activitatea în același spirit, venind în sprijinul văduvelor de război. La începutul acestui an, 43 de văduve au primit ajutoare bănești pentru chirie, boală sau trai. Tot atunci, Comitetul a intervenit la Ocolul Silvic pentru lemne de foc pentru văduvele din comuna Jariștea, la Primăria din Vulturu pentru pensia văduvei Iona Grigoraș, la Comandamentul 3 Teritorial pentru „*a-i aranja*” pensia văduvei Eufrosina Osepianu, la Spitalul Județean Putna pentru a o interna pe fiica văduvei Luța Dumitrescu, care era grav bolnavă, la Primăria Comunei Vidra pentru a se cerceta de ce multe văduve de război din comună nu primeau încă pensie ³⁴.

Realizând bilanțul veniturilor și cheltuielilor Filialei Focșani a „*Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918*” pe exercițiul financiar 1922 - 1923, Comitetul a întocmit o Dare de Seamă în care erau prezentate următoarele:

„Din subvenția Centralei, plus cei 10.000 lei trimiși pentru a împărți ajutoare de Crăciun, în total 187.468,50 lei în care sumă intră și suma de 15.000 lei ce aveam depuși la Banca Putnei, plus soldul de 9.489,20 lei, în total 196.957,20 lei, s-a distribuit în modul următor:

- ajutoare în bani și medicamente	- 107.296,80 lei
- diurne	- 38.362 lei
- jetoane	- 1.380 lei
- plata contabilului	- 9.000 lei
- diurne pentru membrele care s-au deplasat la București în interes de serviciu	- 3.134 lei
<i>Total</i>	<i>- 159.172,80 lei</i>

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*, f. 5.

Tot din această sumă s-au cumpărat alimente și îmbrăcăminte în valoare de 37.784,90 lei. Cotizațiile în valoare de 5.148 lei s-au distribuit în felul următor:

- *cheltuieli de cancelarie - 2.460,45 lei*
- *cheltuieli de serviciu - 1.110 lei*
- *cheltuieli cu transporturile - 1.577,55 lei”³⁵.*

Din donațiile adunate, în valoare de 10.980 lei, plus subvenția de 8.950 lei primită de la Prefectura Județului Putna, Filiala Focșani a cumpărat materie primă, oferind, astfel, de muncă văduvelor. 17.035 lei reprezenta contravaloarea materialelor și mâinii de lucru a văduvelor. Din cele cumpărate s-au confecționat următoarele articole: două fețe de masă, 24 șervete de ceai, două șorturi, patru rochițe, trei bonete, șase batiste, două scufițe, o cămașă, patru țiglaifere, o cămașă națională de damă, două mileuri, o cămașă națională bărbătească din pânză, două carpete țesute, din lână roșie și draperii țesute. O parte din aceste lucruri au fost cumpărate de doamna Hainăroșie din Jariștea, contra sumei de 5.100 lei. Cu acești bani, Filiala Focșani a acoperit cheltuielile cu transportul alimentelor de la Societatea din București, în valoare de 2.628 lei, precum și cele legate de „Ziua Eroilor” de 360 lei, restul de bani rămânând în visteria Filialei³⁶.

La 30 ianuarie 1924, Eugenia Gheorghiu a înaintat Direcției Administrației Generale din cadrul Ministerului de Interne o Petiție, prin care se aducea la cunoștință faptul că „*greutățile vieții fiind prea mari pentru micile noastre pensuni, am înființat în Focșani un atelier școală de țesătorie. În acest atelier 40 de văduve și orfane de războiu își ușurează traiul prin muncă. Cum am înființat atelierul din bani împrumutați la diferite Bănci, nu am putut ajunge să fac și mobilierul strict necesar ca paturi, scaune etc. mulțumindu-mă cu 17 răsboaie și lâna necesară. Funcționând de 8 luni, s-au lucrat covoare Românești din care aș dori să pun la loterie un număr de patru covoare, ca din beneficiul ce va rezulta să pot cumpăra și mobilierul ce ne mai*

³⁵ *Ibidem*, f. 37.

³⁶ *Ibidem*, f. 37 verso.

*trebuie. În acest atelier școală de țesătorie dau adăpost gratuit la 10 orfane, pentru care am nevoie de paturi”*³⁷.

Cum Eugenia Gheorghiu a solicitat autorizație pentru a organiza „o loterie în sumă de 200.000 lei, la care oferă ca premiu patru covoare lucrate în atelierul școală de țesătorie”³⁸, Direcția Administrației Generale București a transmis Petiția către Prefectura Județului Putna, pentru a face o evaluare a celor patru covoare. Astfel, s-a constituit o comisie care avea sarcina de a cerceta dacă cele patru covoare valorau 200.000 lei. La 18 februarie 1924, Prefectura Județului Putna a răspuns Administrației Generale București, că „cele patru covoare propuse pentru loterie pot fi evaluate la maximum 160.000 lei”³⁹.

La 4 martie 1924, Eugenia Gheorghiu a primit autorizație, de la Comisia Județeană a Loteriilor, pentru organizarea loteriei în valoare de 160.000 lei, cu mențiunea că „în conformitate cu legea asupra loteriilor de Stat din 1906, biletele nu vor fi mai mari de 2 lei unul și cu condiția ca acest azil să adăpostească zece orfane. Aceste paturi și lămpăria, în caz de desfacere a atelierului sau descompletarea azilului, să se dea prin Oficiul I.O.V., de preferință orfanelor ce se vor găsi în ultim moment în azil, iar în caz când orfanele refuză, întreaga zestre a azilului va trece asupra Oficiului I.O.V. pentru orfanii din război”⁴⁰.

Autorizația fiind emisă, a primit și aprobarea Direcției Administrației Generale București: „Loteria va consta în emiterea a 80.000 bilete a doi lei fiecare bilet și se vor oferi ca premii patru covoare lucrate în zisul atelier. Biletele se vor emite din carnete à souche. Tragerea acestei loterii va trebui să aibă loc în termen de șase luni de la data prezentului ordin”⁴¹.

La 10 aprilie 1924, Eugenia Gheorghiu a solicitat Prefecturii Județului Putna eliberarea a 10 copii după autorizația de organizare a

³⁷ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 18 / 1924, f. 5.

³⁸ *Ibidem*, f. 3.

³⁹ *Ibidem*, f. 4.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 8.

⁴¹ *Ibidem*, f. 10 - 10 verso.

loteriei „deoarece cu ocazia plasării biletelor de loterie în diferite locuri în țară am întâmpinat greutăți, cerându-mi-se autorizație pentru aprobarea acestei loterii și cum în același timp mai multe persoane făceau distribuția acestor bilete, desigur că nu puteau prezenta autorizațiile cerute, deoarece am numai un exemplar”⁴².

La 1 iulie 1924, membrii Comisiei Județene a Loteriilor (Gheorghe Gavrilu - prefectul județului Putna, Alexandru Ionescu - prim - procuror al Tribunalului Putna și Iorgu Gheorghe Poenaru - președintele Comisiei Interimare Focșani) s-au întrunit la sediul Prefecturii Județului Putna și au stabilit condițiile de desfășurare a loteriei: „În conformitate cu art. 6 din Regulamentul asupra loteriilor cu scop de binefacere, am decis ca loteria să se tragă la Prefectură, în ziua de 15 Septembrie 1924, în fața Comisiunii. Biletele vor fi ștampilate cu sigiliul prefecturei și prezentul proces - verbal va fi publicat în Monitorul Oficial, în ziarul „Universul” din București și „Rațiunea” din Focșani. Scoarțele s-au etichetat de noi cu sigiliul prefecturei și se găsesc expuse în atelierul Societății Văduvelor din război”⁴³.

Loteria s-a desfășurat la 20 octombrie 1924, în prezența membrilor Comisiei Județene a Loteriilor și a unui numeros public, fiind trase la sorți următoarele numere câștigătoare: covorul nr. 1 - 2.616, covorul nr. 2 - 16.003, covorul nr. 3 - 25.605, covorul nr. 4 - 39.667.

Conform art. 9 din Regulamentul Legii Loteriilor, Eugenia Gheorghiu avea obligația să publice rezultatele loteriei în Monitorul Oficial, într-un ziar local și într-unul din Capitală. Persoanele care aveau bilete cu numerele câștigătoare, aveau la dispoziție șase luni pentru a-și ridica premiile, de la sediul Prefecturii Județului Putna. În cazul în care nu se prezenta nicio persoană, covoarele erau scoase la vânzare, prin licitație publică, beneficiul obținut fiind destinat ajutorării văduvelor de război⁴⁴.

⁴² Ibidem, f. 11.

⁴³ Ibidem, f. 13.

⁴⁴ Ibidem, f. 19.

„Se aduce la cunoștința celor cari posedă bilete la loterie - „Atelierul de covoare românești Focșani” că la tragerea loteriei din 20. X. a.c. au ieșit la sorț următoarele numere: 2.616, 16.003, 25.605, 39.667. Posesorii biletelor se vor adresa Prefecturii Putna.” Acesta era anunțul referitor la rezultatele loteriei, publicat de Filiala Focșani în paginile ziarelor „Nădejdea”, din Timișoara, miercuri, 12 noiembrie 1924 și „Viitorul”, din București, joi, 11 decembrie 1924⁴⁵.

În urma vânzării biletelor pentru loterie, Filiala Focșani a strâns 90.000 lei, bani cu care s-au achitat costurile legate de tipărirea biletelor (8.000 lei), achiziționarea celor 10 paturi pentru orfanele de război care munceau în „Atelierul de covoare românești Focșani” (13.600 lei), transportul paturilor de la „Fabrica de mobile de fer și alamă și articole în masse mari de fer” din Timișoara (286 lei), contravaloarea a 10 saltele din paie (2.600 lei), cumpărarea a 20 de cearșafuri, 20 de fețe de pernă și 10 perne (4.094 lei), încălzirea dormitoarelor, bucătăriei și a spălătoriei (28.000 lei), plata chiriei localului ocupat pe o perioadă de doi ani (22.000 lei), comisionul de 15 % din vânzarea biletelor (13.500 lei)⁴⁶.

Deoarece nicio persoană nu s-a prezentat, timp de șase luni, să-și revendice premiul câștigat la această loterie, la 8 noiembrie 1925, prefectul județului Putna, Anton Alaci, a hotărât ca la 11 ianuarie 1926 să se țină o licitație publică pentru vânzarea celor patru covoare⁴⁷.

Cum până la 11 ianuarie 1926 nu fuseseră fixate prețurile de pornire pentru covoarele din licitație, Comisia Județeană a Loteriilor a fixat un nou termen pentru desfășurarea licitației: „Se publică spre cunoștința generală că în ziua de 1 Februarie 1926, ora 11 dimineață se va ține licitație publică la această Prefectură, sala Consiliului Județean, pentru vinderea cu proba a patru scoarțe naționale rămase dela loteria aprobată cu ordinul nr. 21009 / 1924 al Ministerului de

⁴⁵ *Ibidem*, f. 27, 30 verso.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 43.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 41.

Interne. Prețul de la care începe licitația pentru fiecare scoarță este după cum urmează:

Pentru scoarța Nr. 1 Lei 4.800

Pentru scoarța Nr. 2 Lei 4.500

Pentru scoarța Nr. 3 Lei 4.000

Pentru scoarța Nr. 4 Lei 3.000

Concurenții, pentru a fi admiși la licitație, urmează a depune o garanție provizorie 10% asupra prețului de adjudecare. Adjudecătorii sunt obligați ca în caz când licitația rămâne definitivă să depună chiar în acea zi costul scoarței”⁴⁸.

Toate detaliile legate de organizarea licitației publice fiind stabilite, aceasta s-a desfășurat la 1 februarie 1926, astfel:

Pentru covorul nr. 1. având un preț de pornire de 4.800 lei, au licitat Silviu Mândăchescu, E. Haret, preotul V. Banu și N. Pascu. Cel mai mare preț a fost oferit de Silviu Mândăchescu - 10.000 lei -, căruia i-a fost adjudecat covorul nr. 1.

Covorul nr. 2 a avut ca preț de pornire suma de 4.500 lei. Pentru acest articol au ofertat E. Haret, preotul V. Banu și N. Pascu. Preotul V. Banu a câștigat covorul nr. 2, pentru suma de 6.100 lei.

Prețul din oficiu al covorului nr. 3 a fost 4.000 lei. Cei care au licitat au fost reprezentantul Prefecturii Județului Putna și E. Haret, ultimului fiindu-i adjudecat acest covor, pentru suma de 5.000 lei

Prețul de pornire pentru covorul nr. 4 a fost de 3.000 lei, pentru care au ofertat reprezentantul Prefecturii Județului Putna și I. Em. Sărățeanu. 3.200 lei a fost suma finală oferită de reprezentantul Prefecturii Județului Putna, care a și câștigat licitația.

La finalul licitației s-au adunat 24.300 lei, bani care au fost donați Filialei Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”⁴⁹.

La 18 septembrie 1924, Societatea din București a transmis Filialei Focșani o Adresă, prin care informa că „începând de la 25 Septembrie curent să bine - voiți a trimite Centralei lucrurile ce

⁴⁸ *Ibidem*, f. 36.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 44.

voiși a expune, deschiderea Bazarului fiind hotărâtă în primele zile ale lui Octombrie”⁵⁰. În Procesul - verbal nr. 2 / 15 ianuarie 1925 se menționa că membrele Comitetului de conducere al Filialei Focșani au luat la cunoștință de faptul că „din lucrurile confecționate de văduve și trimise Centralei pentru Bazar s-au vândut parte din ele pentru suma de 1.750 lei, urmând ca cele rămase să ne fie înapoiate”⁵¹.

În februarie 1925, Eugenia Gheorghiu a demisionat din funcția de președinte al Filialei Focșani a „Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918”, iar la 4 martie 1925 s-a format un nou Comitet de conducere compus din: Antoaneta Sava (președinte), Maria Brăneanu (vicepreședinte), Maria Metani (casieră) și Anastasia Rădulescu (secretară)⁵².

La începutul lunii aprilie 1925, Filiala Focșani a solicitat conducerii Fabricii de zahăr din Sascut să furnizeze „o cantitate de zahăr cu prețul ce se dă funcționarilor și altor autorități, pentru a putea distribui văduvelor cu ocazia sărbătorilor Paștelui. Asemenea să intervenim și la moara Tatovici pentru făină”⁵³.

Neprimindu-se niciun răspuns de la Fabrica de zahăr din Sascut, Comitetul de conducere al Filialei Focșani a hotărât, la 10 aprilie 1925, să se distribuie văduvelor de război, cu ocazia Sfințelor Sărbători de Paște, ajutoare în bani, în valoare totală de 9.446 lei⁵⁴, „după nevoile fiecăreia și cum resursele nu ne permit prea mult, să preferăm sau mai bine zis să dăm precădere celor cu copii, cărora li se cer și taxele școlare și de cari cu toate intervenirile încă nu sunt scutite”⁵⁵.

În luna mai 1925, Filiala Focșani a achitat suma de 3.020 lei către Primăria Orașului Focșani, reprezentând contravaloarea lemnului pentru foc primite de văduvele de război, dar a acordat și ajutoare văduvelor Maria Constantinescu (150 lei), Constanda Isac (70 lei),

⁵⁰ A.N.Vn., fond Societatea Văduvelor de Război Focșani, dosar nr. 6 / 1924, f. 6.

⁵¹ *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1925, f. 2.

⁵² *Ibidem*, dosar nr. 6 / 1924, f. 17.

⁵³ *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1925, f. 9.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 12.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 10.

Maria Brăneanu (800 lei), Elvira Cojocaru (200 lei). De asemenea, s-a mai hotărât ca „în vederea serbării zilei Eroilor, Filiala noastră, ca în toți anii, să depună o coroană, precum și cheltuielile ce Doamna Casieră va face cu această ocazie să fie aprobate, prezentând acte justificative”⁵⁶.

Conform Procesului - verbal nr. 15 / 25 iunie 1925, cheltuielile ocazionate de Ziua Eroilor au fost în valoare de 575 lei. În intervalul iunie - iulie 1925, Filiala Focșani a venit în sprijinul văduvelor de război cu bani pentru serviciile medicale și trai (5.480 lei), precum și pentru tratamente în stațiuni balneo - climaterice (700 lei)⁵⁷.

În întrunirea Comitetului din 4 august 1925 s-a hotărât ca „în urma invitației primite din partea Prefecturii pentru a lua parte în ziua de 6 August 1925 la serbările de la Mărășești pentru comemorarea luptelor, să luăm și noi parte, delegând pentru aceasta pe D-na Vicepreședinte și D-na Secretară să ia parte la această pioasă solemnităte”⁵⁸.

În cursul lunii august 1925, Filiala Focșani a aprobat ajutoare bănești, pentru văduvele de război, în valoare de aproximativ 2.000 lei, iar în luna următoare, pe lângă intervențiile făcute la Ocolul Silvic pentru ajutoarea văduvelor cu lemne de foc, Filiala a acordat ajutoare medicale și școlare în valoare de 650 lei⁵⁹. În lunile octombrie și noiembrie 1925, Filiala Focșani a distribuit văduvelor sărace ajutoare bănești în valoare totală de 12.000 lei⁶⁰.

Cu ocazia Sărbătorii Crăciunului, Comitetul de conducere al Filialei Focșani a hotărât, în cele două întruniri organizate în zilele de 8 și 20 decembrie 1925, ca ajutoarele bănești să se acorde „văduvelor dintre cele mai lipsite, în limita sumei disponibile”⁶¹ de 7.000 lei.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 12 - 13.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 14 - 18.

⁵⁸ *Ibidem*, f. 19.

⁵⁹ *Ibidem*, f. 21.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 24 - 27.

⁶¹ *Ibidem*, f. 28 - 29.

La sfârșitul anului 1925, Filiala Focșani a propus, Societății din București, proiectul de buget pentru anul 1926, ocazie cu care Comitetul a adresat următoarele cuvinte:

„Cunoașteți ca și noi scumpetea ce crește zilnic în toate direcțiile și care face să ducem viața cu multă greutate, vă rugăm pentru majorarea diurnelor D-nelor funcționare a Filialei, căci anul în curs, deși greutățile au fost mari, lefurile au fost mai mici ca în anii precedenți. Suma din 1925 destinată pentru iluminatul și încălzitul Filialei noastre fiind prea mică (1.100 lei), când un metru de lemne costă 350. Nu știm dacă sunt multe Filiale în situația celei de Putna, ca să aibă sub ocrotire atât femei cât și copii bolnavi. Deși avem medic gratuit, nu putem avea și medicamentele. Astfel, suntem nevoite să acordăm ajutoare pentru medicamente în sumă mult mai mare decât cea prevăzută pe exercițiul 1925”⁶².

În proiectul de buget alcătuit de Filiala Focșani și înaintat Societății Centrale, la rubrica cheltuieli era prevăzută suma de 118.500 lei, din care 24.000 lei erau pentru salarii, 3.000 lei însumau încălzitul și iluminatul, 5.000 lei reprezentau medicamentele, 6.500 lei erau cheltuielile legate de administrație, iar 80.000 lei era fondul estimat pentru ajutoarele văduvelor de război.

Pe lângă suma de 80.000 lei destinată ajutorării văduvelor de război, Filiala Focșani a mai prevăzut în plus încă 20.000 lei, deoarece *„majoritatea văduvelor fiind bolnave sunt puse în imposibilitatea de a munci, deci vin la ajutor pentru existență, chirii, boală, pe care noi nu putem refuza. Anul acesta am avut multe cazuri de boale grele și paralizii și deși am intervenit la I.O.V. pentru băi, nu s-a acordat la toate, astfel că ne revine nouă sarcina de a le da câte un ajutor bănesc pentru a-și căuta sănătatea unde pot și cum pot. În afară de acestea, copiii mărindu-se, se măresc și cheltuielile, deci ajutoare școlare și îmbrăcăminte”⁶³.*

La 28 ianuarie 1926, Societatea din București a transmis Filialei Focșani bugetul de cheltuieli pe anul 1926, care fusese vizibil micșorat de la 118.500 lei la 85.400 lei. Astfel, pentru salarii erau

⁶² *Ibidem*, dosar nr. 6 / 1924, f. 37 - 37 verso.

⁶³ *Ibidem*.

prevăzuți 19.200 lei, la iluminat și încălzire 1.500 lei, pentru medicamente și plata rețetelor 2.000 lei, pentru ajutoare 60.000 lei și administrație 2.700 lei ⁶⁴.

La 10 februarie 1926, Comitetul s-a întrunit și a adoptat proiectul de buget pe anul în curs, stabilit de Societatea din București. Tot atunci, s-a hotărât menținerea salariilor membrilor Comitetului de conducere la nivelul celor din anul 1925, iar indemnizația de muncă a președintelui Filialei Focșani urma să fie plătită din fondul de ajutoare. Din prima rată a subvenției, pe anul 1926, primită de la Societatea Centrală, Filiala a achitat salariile aferente lunilor ianuarie și februarie și a acordat ajutoare văduvelor Maria Filip (100 lei pentru trai), Elvira Cojocar (300 lei pentru școală), Natalia Mihailuc (500 lei), Maria Brăneanu (500 lei pentru trai) și pentru Nedelea Buligan, care se accidentase deoarece avea probleme cu ochii, (552 lei) ⁶⁵. În ședința Comitetului din a doua parte a lunii februarie 1926, membrele au decis ca văduva Nedelea Buligan să fie internată la un spital din Focșani sau București, deoarece starea acesteia se înrăutățise și au aprobat cererile pentru ajutoare bănești în valoare de 1.250 lei ⁶⁶.

În luna martie 1926, Societatea din București a depus în contul Filialei Focșani, de la Banca Românească, suma de 15.440 lei reprezentând subvenția pe trimestrul II, plus încă 1.200 lei pentru plata chiriei pe două semestre.

Cu ocazia Sărbătorilor Pascale, Filiala Focșani a venit în sprijinul văduvelor de război cu situație financiară precară, împărțindu-le ajutoare bănești în valoare totală de 16.264 lei ⁶⁷.

În ședințele din luna aprilie 1926, Comitetul a luat cunoștință de numeroasele plângeri primite din partea „*văduvelor grade inferioare ce li s-au reținut pensiile încă de câțiva ani pentru diferite*

⁶⁴ *Ibidem*, dosar nr. 10 / 1926, f. 2.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 3.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 4.

⁶⁷ *Ibidem*, f. 5 - 6.

motive ca recăsătorire, majorare sau decesul vreunui copil”⁶⁸, hotărând „a se interveni din nou la cercul de recrutare pentru cercetare mai cu temei a acestor cazuri, să cerem un tablou de numele văduvelor și numerele cu care au fost înaintate actele la Ministerul de Război, pentru a putea urmări de aproape și a pune capăt acestei nedreptăți”⁶⁹.

La sfârșitul lunii aprilie 1926, Comitetul de conducere al Filialei Focșani era informat de Cercul de Recrutare Putna despre numărul văduvelor de război care nu beneficiau de pensie, acesta ridicându-se la 333⁷⁰, drept pentru care, în iulie 1926, Antoaneta Sava a înaintat Ministerului de Război un Memoriu, prin care solicita sprijinul pentru fixarea grabnică a pensiilor acestor văduve⁷¹.

Subvenția primită de la Societatea Centrală pe trimestrele III, IV, V și VI ale anului 1926 era de 14.840 lei pentru fiecare trimestru. Ajutoarele bănești acordate văduvelor de război, de către Filiala Focșani, pentru trai, chirie sau boală, în luna mai 1926, au însumat 3.000 lei⁷², pentru intervalul iulie - noiembrie 1926, 16.000 lei⁷³, iar pentru Crăciun s-au cheltuit 17.292 lei⁷⁴. Dacă în anul 1925 au rămas în urmă cu plata subvențiilor pentru Filiala Focșani doar șase comune, cu suma de 1.350 lei, în anul 1926, numărul acestora a crescut, restanțele ridicându-se la 6.750 lei.

Tabloul oferit de documentele arhivistice locale privind activitatea Filialei focșănene a „*Societății Văduvelor Eroilor din Războiul 1916 - 1918*”, în perioada 1921 - 1926, impresionează prin multitudinea și diversitatea modalităților și mijloacelor de întrajutorare, prin imaginea sumbră a traiului celor năpăstuiți, pe care cititorul o surprinde cu ușurință, prin efortul și tenacitatea membrilor Societății întru împlinirea datoriei asumate.

⁶⁸ *Ibidem*, f. 7.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ *Ibidem*, f. 8.

⁷¹ *Ibidem*, f. 13.

⁷² *Ibidem*, f. 10, 16, 18.

⁷³ *Ibidem*, f. 14 - 19.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 20, 21.